

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi

Lausunto

Viitteet: VM093:00/2018

13.6.2019

VM/1272/03.01.00/2018

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista sekä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry kannattaa sitä, että tukipalvelulaki mahdollistaa valtuutuksen tai muun tahdonilmauksen tekemisen ja sen perumisen Väestörekisterikeskuksen (VRK) tai jonkun muun käyttäjäorganisaation toimipisteessä. Tämä on tärkeää erityisesti niille ihmisille, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita.

Palvelupisteessä asioidessaan tahdonilmaisun antajan on tärkeää saada rekisteröivän organisaation edustajalta neuvontaa valtuutusta luodessaan. **EETU ry katsoo, että rekisteröivän organisaation rekisteröintitehtävää hoitavan henkilökunnan on oltava tehtävään koulutettuja.** Käyttäjäorganisaatiolle on asetettava käyttöehdoissa velvollisuus tarkastaa valtuutuksen sisältö yhdessä tahdonilmaisun antajan kanssa ennen valtuutuksen vahvistamista.

Käyttövelvoitteen lisääminen asiointivaltuutuspalvelun osalta on mielestämme hyvä asia. Ehdotus vähentää myönteisellä tavalla viranomaisten tarvetta päällekkäisten valtuutuspalveluiden käytölle ja vähentäisi myös kustannuksia.

Uudessa esityksessä todetaan edelleen, että joissakin tapauksissa voisi silti olla perusteltua, että käyttäjäorganisaatio voidaan vapauttaa asiointivaltuutuspalvelun käyttämisestä. Asiointivaltuutuspalvelun sijasta käytettäisiin tällöin erillistä kyselypalvelua.

EETU ry kysyy, että jos tavoitteena on yksi asiointivaltuutuspalvelu, mitkä voisivat olla tapauksia, jossa olisi perusteltua käyttää erillistä kyselypalvelua? **Kriteerit vapautuksien antamisesta on EETU ry:n mielestä oltava tiukat.**

Valtionkonttorilla ja Väestörekisterikeskuksella on mahdollisuus periä käyttäjäorganisaatiolta palvelun käytöstä maksuperustelain 6 §:ssä tarkoitettu julkisoikeudellista suoritteesta perittävä maksu.

Mikäli tukipalvelut säädetään maksullisiksi, käyttäjäorganisaatioiden kannalta kustannuksista on oltava tarkempi arvio sekä selvät ja läpinäkyvät perusteet maksullisuudelle. Esityksessä todetaan, että tunnistuspalveluiden tuottamiskustannukset nousevat huomattavasti.

EETU ry ei hyväksy sitä, että VRK:n käyttäjäorganisaatiolta mahdollisesti perimät maksut lopulta siirrettäisiin loppukäyttäjän eli kansalaisten maksettavaksi. Näin ei saa tapahtua. Uudessa esityksessä ei edelleenkään millään tavalla suljeta pois sitä, että maksut siirtyvät palvelun käyttäjien maksettavaksi.

Mielestämme **uudistuksen yhteydessä on turvattava riittävät määrärahat Väestörekisterikeskukselle ja avustavina organisaatioina toimiville julkisen sektorin käyttäjäorganisaatioille.** Tämä on varmin keino estää mahdollisten tukipalveluiden palvelumaksujen siirtäminen loppukäyttäjän maksettavaksi.

EETU ry:n kantoja tukipalvelulakiin on perusteltu yksityiskohtaisemmin lausunnossa, jonka annoimme 7.8.2018.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry

*Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry –
Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf
jäsenjärjestöjä ovat seuraavat valtakunnalliset eläkeläisliitot:*

Eläkeliitto ry	puheenjohtaja Raimo Ikonen toiminnanjohtaja Anssi Kemppi
Eläkeläiset ry	puheenjohtaja Martti Korhonen toiminnanjohtaja Jan Koskimies
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry	puheenjohtaja Simo Paassilta toiminnanjohtaja Timo Kokko
Kansallinen senioriliitto ry	puheenjohtaja Anneli Taina toiminnanjohtaja Matti Niiranen
Kristillinen Eläkeliitto ry	puheenjohtaja Leea Hiltunen toiminnanjohtaja Päivi Kyyrö
Svenska pensionärsförbundet rf	puheenjohtaja Ole Norrback toiminnanjohtaja Berit Dahlin

EETU-liitoilla on yli 1 200 paikallisyhdistystä, 70 alue- ja piiriyhdistystä ja 300 000 henkilöjäsentä. EETU ry:n puheenjohtajuus vaihtuu vuosittain. Vuonna 2019 *Kansallinen senioriliitto ry* toimii EETU:n puheenjohtajajärjestönä ja Kansallinen senioriliitto ry:n puheenjohtaja Anneli Taina EETU:n puheenjohtajana. EETU:n sihteerinä ja työvaliokunnan puheenjohtajana toimii Kansallinen senioriliitto ry:n toiminnanjohtaja Matti Niiranen. **YHTEYSTIEDOT** Sähköposti: eetu@eetury.fi Puhelin 050 330 9270 Nettisivut www.eetury.fi

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n jäsenliitot: Eläkeliitto ry, Eläkeläiset ry, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Kansallinen senioriliitto ry, Kristillinen Eläkeliitto ry ja Svenska pensionärsförbundet rf

LAUSUNTO

7.8.2018

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fiViitteet VM093:00/2018
1272/03.01.00/2018**Asia Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista sekä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta**

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja toteaa asiasta seuraavaa:

Tällä hetkellä valtuutuksia ja muita tahdonilmaisuja voi tukipalvelulain 10 §:n perusteella antaa ainoastaan tunnistautumalla sähköisesti asiointivaltuuspalvelun sähköiseen palveluun. VRK:n tukipalvelulain nojalla tarjoaman asiointivaltuuspalvelun (Suomi.fi-valtuudet) kehittämistyön yhteydessä onkin noussut esiin kysymys siitä, kuinka valtuuspalvelun hyödyntämismahdollisuus voitaisiin tarjota mahdollisimman laajalle käyttäjäpiirille luotettavalla ja joustavalla tavalla. Tämän asian pohtiminen ja kehittäminen onkin mielestämme erinomaisen kannatettava asia.

Asiointivaltuuspalvelun toimipisteasiointi

Esityksessä ehdotetaan, että tukipalvelulakiin lisättäisiin mahdollisuus tarkistaa ja antaa sähköisiä valtuutuksia ja muita tahdonilmaisuja sähköisen rekisteröinnin lisäksi myös Väestörekisterikeskuksen toimipisteessä, VRK:n tai yhteispalvelulain soveltamisalaan kuuluvan viranomaisen toimeksiannosta yhteispalvelulaissa tarkoitetussa yhteispalvelussa sekä käyttäjäorganisaation toimipisteessä. Lakiin lisättäisiin myös säännökset koskien valtuutuksen ja muun tahdonilmaisun peruuttamista toimipisteessä, sähköisesti tai palvelutuottajan (VRK) taikka rekisteröivän organisaation toimesta.

EETU pitää uudistusta kannatettavana. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tehdä valtuutuksia sähköisesti, joten toimipisteasiointin mahdollistaminen on tervetullut uudistus. Valtuutuksen tai muun tahdonilmaisun luonti toimipisteessä mahdollistaa asiointivaltuuspalvelun ja muiden sähköisessä ympäristössä tarjottavien palvelujen hyödyntämisen nykyistä laajemmalle käyttäjäpiirille. Sen mahdollistaminen, että sähköiseen asiointiin kykenemättömätkin henkilöt (esimerkiksi vanhukset) sekä muut kuin luonnolliset henkilöt voivat valtuuttaa asiointivaltuuspalvelun avulla toisen asioimaan puolestaan joko sähköisesti tai fyysisesti on mielestämme kannatettavaa. Toimipisteasiointiin kuuluva mahdollisuus asiointiin myös puhelimen välityksellä on myös hyvä.

Toimipisteasiointin yhteydessä tuleva mahdollisuus rekisteröidä ja peruuttaa myös jatkovaltuuttamisen mahdollistavia valtuutuksia valtuuttaa asioimaan organisaation puolesta on hyvä. Aivan kuten esityksessä todetaan, se selvästi parantaisi esimerkiksi kuolinpesän puolesta asioivan henkilön työtä hänen saadessa valtuutuksen asioida kuolinpesän edustajana valtuutuksen kattamissa asioissa.

Käyttäjäorganisaatiot, jotka ovat viranomaisia, voisivat järjestää yhteispalvelulain perusteella mahdollisuuden rekisteröidä yhden viranomaisen toimintaan liittyvä valtuuksia myös toisen viranomaisen toimipisteessä. Esityksen mukaan yksityiset käyttäjäorganisaatiot voisivat toisen yksityisen käyttäjäorganisaation toimeksiannosta ja VRK:n hyväksynnällä rekisteröidä myös muita yksityisellä sektorilla hyödynnettäviä valtuutuksia ja tahdonilmaisuja kuin niiden omaan toimintaan liittyviä.

Tällaisen järjestelyn salliminen lienee, kuten esityksessäkin on kerrottu, perusteltua, jotta loppukäyttäjät voisivat rekisteröidä mahdollisesti useampia valtuutuksia yhdessä toimipisteessä asioimalla.

Korostamme, että palvelupisteellä asioidessaan tahdonilmaisun antajan ehdottoman tärkeää saada rekisteröivän organisaation edustajalta neuvontaa valtuutusta luodessaan. Tulee siis ehdottomasti varmistua siitä, että rekisteröivän organisaation rekisteröintitehtävää hoitavat henkilöt koulutetaan tehtävään ja käyttäjäorganisaatiolle asetetaan käyttöehdoissa velvollisuus tarkastaa valtuutuksen sisältö yhdessä tahdonilmaisun antajan kanssa ennen valtuutuksen vahvistamista.

Asiointivaltuuspalvelun käyttövelvoite

LAUSUNTO

7.8.2018

Käyttövelvoitteen lisääminen asiointivaltuuspalvelun osalta on mielestämme positiivista. Käyttövelvoite ohjaa julkisia organisaatioita myös ottamaan palvelun käyttöönsä.

Esityksessä kuitenkin todetaan, että joissakin tapauksissa voisi silti olla perusteltua, että käyttäjäorganisaatio ottaa käyttöön asiointivaltuuspalvelun sijaan erillisiä kyselypalveluja. Mikäli käyttäjäorganisaatiolla on perustellusti osoittaa vaatimuksia, joita asiointivaltuuspalvelu ei kansallisen ratkaisunsa luonteen vuoksi voi toteuttaa, velvoitettu käyttäjäorganisaatio voisi hakea poikkeusta käyttövelvoitteeseen.

Tavoitteen ollessa yksi asiointivaltuuspalvelu, mitkä voisivat olla tapauksia, jossa olisi perusteltua käyttää jotain muuta keinoa, esimerkiksi kyselypalveluja? Kriteerit vapauksien antamisesta tulee olla tiukat.

Eräiden tukipalvelujen maksullisuus

Tunnistuspalvelua, asiointivaltuuspalvelua ja verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelua koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että Valtiokonttorilla ja VRK:lla olisi mahdollisuus periä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määriteltäviä omakustannushintaa vastaavia maksuja palvelujen käytöstä käyttäjäorganisaatioilta.

Tunnistuspalvelun tuottamiskustannukset rajoittavaa kiinteähintaista sopimusta ei ole saatu toteutettua luottamusverkostoon kuuluvien pankkien kanssa tavoitellun mukaisesti. Tämän hetkisen arvion mukaisesti kustannukset tulevat nousemaan nykyisestä sopimuksesta pahimmillaan jopa noin kaksinkertaiseksi. Tunnistuspalvelut tarjottaisiin maksuttomina niin, kauan kuin nykyinen valtuus riittää. Tämän jälkeen päätettäisiin tunnistuspalvelujen mahdollisesta maksullisuudesta.

Emme hyväksy sitä, että VRK:n käyttäjäorganisaatiolta mahdollisesti perimät maksut lopulta siirrettäisiin loppukäyttäjän eli kansalaisen maksettavaksi. On siis pidettävä huolta siitä, että näin ei pääse käymään.

Esityksessä todetaan, että asiointivaltuuspalvelussa peruste palvelun maksullisuudelle olisi esimerkiksi se, että hyödynnettäisiin muun kuin kansallisen rekisterin tietoja asiointioikeutta pääteltäessä ja tällainen tiedon luovutus VRK:lle olisi maksullista. Tällöin VRK voisi veloittaa käyttäjäorganisaatiolta kustannukset, joita sille syntyy asiointioikeuden tarkistamisessa.

Mikä voisi olla tällainen "muu kuin kansallinen rekisteri"? Viitataanko tässä kohdassa 2.1 esitettyyn malliin yksityisten organisaatioiden keräämästä valtuutuksien ja tahdonilmaisujen rekisteristä? Tällöin luodaan järjestelmää jossa julkisia tehtäviä on delegoitu yksityisille organisaatioille ja samalla annettu heille oikeus laskuttaa tehtävän hoitamisen seurauksena syntyneiden tulosten käyttämisestä. Tätä EETU ei kannata.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf puolesta

Anssi Kemppi

toiminnanjohtaja, Eläkeliitto ry

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n sihteeri vuonna 2018